

виконали за три роки. У 1940 році вони вийшли переможцями в змаганні з шахтарями Донбасу. Краді криворізькі гірники, металурги і будівельники — М. Є. Гончаров, Г. В. Горобець, Х. Г. Гудименко, Ф. І. Лаштоба, А. К. Любич, І. О. Митрофанов, І. С. Ремерчук, А. В. Рябковець, О. І. Семиволос, М. П. Сутерман, М. К. Тинок — стали відомими далеко за межами басейну. Десятки передовиків праці були нагороджені орденами і медалями СРСР. У 1939 році орденом Трудового Червоного Прапора було нагороджено Криворізький металургійний завод.

За роки довоєнних п'ятирічок Кривий Ріг перетворився у велике впорядковане соціалістичне місто. В його межі увійшла більшість території басейну. В 1936 році в ньому було утворено три внутрішніх райони — Центрально-Міський, Держинський і Жовтневий. За переписом 1939 року в місті проживало 197,6 тисячі, на початку 1941 року — 212,9 тисячі чоловік. На цей час місто було електрифіковане, радіофіковане, мало трамвай, водогін, каналізацію, десятки кілометрів забрукованих і заасфальтованих вулиць, зелені масиви парків і скверів. У місті працювали 347 продовольчих і промислових магазинів з широким вибором товарів, 48 їдалень і ресторанів загалом на 3900 місць. Для охорони здоров'я трудящих було створено 23 поліклініки і лікарні та 28 фельдшерських пунктів, які обслуговували 382 медичних працівники. В місті було 56 шкіл, в яких навчалось 32 тисячі учнів (у 4,5 раза більше, ніж у 1925 році), два науково-дослідних інститути, два вищих навчальних заклади, кілька технікумів, 15 ремісничих шкіл і шкіл ФЗН. Воно мало драматичний театр, кінотеатр, два Палади культури і 17 клубів.

Отже, за довоєнні п'ятирічки Кривий Ріг став не лише індустріальним, а й одним з наукових і культурних центрів Радянської України.

З початку Великої Вітчизняної війни трудящі Криворіжжя, як і весь радянський народ, стали на захист завоювань соціалізму. В армію пішла більшість комуністів і комсомольців, десятки тисяч робітників і службовців міста. Криворіжці героїчно боролися проти німецько-фашистських загарбників на всіх фронтах. Тисячі учасників війни були відзначені бойовими нагородами. Бойовий шлях 28 вихованців партійної і комсомольської організацій міста відзначено високим званням Героя

Радянського Союзу. Два криворіжці — Д. Б. Глінка і В. І. Михлик — стали двічі Героями Радянського Союзу.

У тилу країни, на Уралі та в Сибіру, кували пере-могу евакуйовані криворізькі гірники, металурги і ма-шинобудівники. Крайох з них Батьківщина вшанувала орденами і медалями.

Не скорилось ворогові населення окупованого Кри-воріжжя. До початку 1942 року тут діяв підпільний міський комітет партії на чолі з В. С. Сингірцовим. У різних районах міста в 1941—1942 роках виникло і дія-ло 13 підпільних партійно-комсомольських і патріотич-них молодіжних антифашистських груп. Найбільшими серед них були групи В. С. Сингірцова, М. М. Решетня-ка, Ю. М. Козаченка, П. Ю. Щербака, Ф. М. Тараца, П. А. Тарандушка (Довгинцеве, рудник імені Дзержин-ського, Соцмісто), І. М. Демиденка («Дзержинець»), М. П. Гриньова («Червоногвардієць»). Крім того, тру-дящі Криворіжжя створили кілька партизанських загонів, які діяли в дніпровських плавнях, у південній части-ні міста та на його південних околицях.

Бой за визволення міста розпочались восени 1943 ро-ку. В жовтні того року була визволена північна частина Жовтневого району міста. 22 лютого 1944 року війська 3-го Українського фронту під командуванням генерала армії Р. Я. Малиновського завершили визволення Кри-вого Рога.

За час тимчасової німецько-фашистської окупації промислові і торговельні підприємства та культурні за-клади міста були зруйновані. Матеріальні збитки склали суму в 1,2 мільярда карбованців.

Ще йшла війна, а на Криворіжжі розгорнулись від-будовчі роботи. На кінець 1945 року стали до ладу 32 шахти. Відновились заняття в 48 школах, педагогічному і гірничорудному інститутах, відкрились двері театрів, клубів і бібліотек.

У післявоєнний період трудящі Криворіжжя, керо-вані партійною організацією, спрямували свої зусилля на відбудову і дальший розвиток економіки і культури міста, на посилення його ролі в створенні матеріально-технічної бази комунізму.

За четверту п'ятирічку більшість залізрудних шахт Кривбасу була відбудована і технічно переозброєна. Стали до ладу заводи: металургійний, коксохімічний, «Комуніст», залізобетонних стояків, цементний, верста-

тів алмазного буріння та збагачувальні й агломераційні фабрики. В роки п'ятої п'ятирічки було відбудовано і збудовано 20 шахт, в тому числі такі потужні, як «Жовтнева» і «Сакагань». Енергоозброєність басейну зросла завдяки побудові нової лінії електропередачі Каховка-Кривий Ріг.

При відбудові Кривбасу масовий трудовий героїзм виявили десятки тисяч робітників. Серед них — І. М. Буряк, С. Г. Голубар, А. Ф. Зіньков, О. Т. Колосков, С. С. Чумак та багато інших. У роки четвертої і п'ятої п'ятирічок близько 3 тисяч трудівників Криворіжжя було нагороджено орденами і медалями СРСР.

Завдяки зростанню потужностей гірничорудної промисловості і трудовому піднесенню працівників, Кривбас в 1955 році у 2,5 рази перевищив по видобутку руди рівень 1940 року і в 7 разів — рівень 1913 року.

В кінці п'ятої п'ятирічки у зв'язку з потребами чорної металургії в нашому краї з'явилась нова галузь промисловості—гірничо-збагачувальна. Її первенцем став Південний гірничо-збагачувальний комбінат. Наступного десятиріччя в місті було збудовано ще чотири велетенських гірничо-збагачувальних комбінати. Поряд з цим продовжувалось будівництво об'єктів підземного видобутку руди. Все це дало змогу в кінці семирічки в 12 разів перевищити дореволюційний рівень виробництва металургійної сировини в Кривбасі.

З середини 50-х років розпочалось значне розширення металургійного заводу, якому в 1960 році було присвоєно ім'я В. І. Леніна. Завод став підприємством завершеного металургійного циклу. По випуску чорних металів він давно уже перевершив рівень виробництва їх у всій царській Росії. Продовжували розвиватись коксохімічний і цементний заводи, завод «Комуніст», була створена потужна база для будівельних робіт та ремонту гірничорудного і гірничо-збагачувального обладнання, збудовано канал Дніпро—Кривий Ріг, що розв'язало проблему водопостачання басейну.

У післявоєнний період Кривий Ріг являв собою гігантський будівельний майданчик. Тільки за роки семирічки тут введено в дію 90 промислових об'єктів. У новій п'ятирічці продовжують рости провідні галузі індустрії і випуск промислової продукції. Розширилась і зміцніла місцева легка і харчова промисловість. У роки семирічки в місті набуло великого розмаху змагання за кому-

ністичну працю. В кінці 1965 року в цьому русі брало участь понад 160 тисяч чоловік. Кращі працівники щороку нагороджуються орденами і медалями СРСР. Багатьом робітникам і інженерам були присвоєні звання почесних і заслужених металургів, гірників і будівельників УРСР. Чотири підприємства — рудник ім. Держинського, Південний комбінат, трести «Криворіжбуд» і «Криворіжаглобуд» та міська комсомольська організація нагороджені орденами СРСР. На честь 50-річчя Жовтня колективи трьох підприємств міста — рудника ім. Кірова, Південного комбінату, тресту «Криворіжитлобуд» — нагороджені пам'ятними Червоними прапорами ЦК КПРС, Президії Верховної Ради СРСР, Ради Міністрів СРСР і ВЦРПС. Колективи двох підприємств нагороджені прапорами республіканських, а 13 — прапорами обласних партійних, радянських і профспілкових організацій. Трудівники міста змагаються за гідну зустріч 100-річчя з дня народження В. І. Леніна.

У місті продовжується велике житлове будівництво. Щороку новосілля справляють тисячі криворіжців. Лише за семирічку було збудовано близько 2 мільйонів квадратних метрів житла. Поряд з чотири- і п'ятиповерховими почалось будівництво висотних дев'ятиповерхових будинків. Красивими житловими ансамблями, прикрашеними парками і скверами, стали Соцмісто, селище Піонер, Артема, Рибасове, Південного, Центрального, Північного комбінатів та багато інших. Реконструюються старі, прокладаються нові вулиці і проспекти.

Кривий Ріг має розвинуте комунальне господарство. Вулиці, покриті асфальтом і бетоном, складають понад 675 кілометрів.

Зараз місто має 405 км магістрального водопроводу і 771 км вуличних водогонів. Для пиття вживається вода Карачунівського, Макортівського, Кресівського, Держинського і Південного водоймищ, загальний об'єм яких перевищує 450 млн. кубометрів. З початку 60-х років місто одержує дніпровську воду, яка поступає сюди по каналу Дніпро—Кривий Ріг. Довжина каналу становить 43 км, пропускає він щосекунди 41 кубометр води.

Місто щодоби витрачає 460 тисяч кубометрів води, на технічні потреби і каналізацію (сітка якої має біля 400 км) — 300 тисяч кубометрів.

З 1957 року для побутових і промислових цілей в місті використовувався коксовий газ. До 1960 року

було газифіковано 5700 квартир і 21 підприємство, прокладено 51 км газопроводів. У 1960 році до міста було прокладено магістральний газопровід, по якому поступає природний газ з Шебелінського родовища. На кінець 1968 року в експлуатації знаходилось 5 газорозподільних станцій і 466 км газопроводу. Вони подають природний газ в 64 175 квартир і 55 комунально-побутових і промислових підприємств. Газом у балонах забезпечені ще 9,5 тисячі квартир. Середньорічне споживання газу у місті зараз складає 2,3 млрд. кубометрів.

Місто повністю електрифіковане і радіофіковане. Голубі екрани телевізорів світяться в 150 тисячах квартир. Тролейбусними, трамвайними і автобусними маршрутами зв'язані між собою всі чотири райони міста.

У 1968 році в місті діяло понад 900 магазинів, сотні побутових підприємств. У їдальнях, кафе і ресторанах за стіл можуть одночасно сісти 32 тисячі відвідувачів. Товарооборот по місту зріс до 393 мільйонів карбованців.

3 року в рік поліпшується медичне обслуговування трудящих. У місті існує розгалужена сітка лікарень, поліклінік, диспансерів, профілакторіїв, санітарних закладів. На 10 тисяч жителів припадає 26 лікарів, що вище середнього рівня по країні.

Велика увага приділяється дітям. Малюки виховуються в 284 дитячих садках і комбінатах, старші мають змогу відпочивати в 27 постійних позаміських піонерських таборах, в тому числі й на березі Чорного та Азовського морів. У 141-й школі, в тому числі в 9 школах-інтернатах, навчається 120 тисяч учнів. До 40 тисяч юнаків і дівчат продовжують навчання у 18 технікумах і 4 інститутах, випускники яких працюють у різних кінцях країни, на промислових підприємствах міста, в його 9 науково-дослідних, проектних і конструкторських інститутах та філіалах.

Місто має великі можливості для задоволення культурних потреб населення. До послуг трудящих міський музично-драматичний театр, 17 Палаців культури, 29 клубів, 14 кінотеатрів, 340 бібліотек з книжковим фондом у 5,9 мільйона томів, історико-краєзнавчий музей, екскурсійне бюро. Побудовано 22 стадіони, 4 закритих плавальних басейни, 3 Палаци спорту, десятки різних спортивних комплексів.

...Давно відійшло в минуле глухе, занедбане містечко,

яким був дореволюційний Кривий Ріг. Під зорею Радянської влади сталися разючі зміни, місто переродилося, стало сучасним великим індустріальним і культурним центром. Прекрасне його сучасне. Ще величніші перспективи чекають його в майбутньому.

СЛАВНІ ІМЕНА

Як і скрізь, з Кривим Рогом пов'язані імена людей, любов і пошана до яких передаються з покоління в покоління. Це люди, заслужена слава яких не меркне з роками. Ті, що першими йшли в революційних рядах, самовіддано служили народу, активно творили нове життя. Кращі з кращих. Імена їхні живуть і житимуть, бо героїчні справи, творені ними, — приклад для сучасників і нащадків.

ВАЛЯВКО ВАСИЛЬ АНТОНОВИЧ

(1885—1930)

Народився він у селі Адамовім на Одещині. В дитинстві був пастухом, наймитом у поміщика. В 1898 році, переїхавши з батьком на рудник Жовта ріка, став працювати коногоном, далі — учнем слюсаря. В 1904 році перебрався на рудник Дубова Балка. Тут в кінці року молодий, допитливий робітник, що пізнав жорстоку експлуатацію, вступив у більшовицький гурток. Скоро він став одним з керівників його.

У 1905 році В. А. Валявко — активний учасник революційних подій на Криворіжжі, один з керівників жовтневого і грудневого політичних страйків. У травні 1906 року його заарештували, кинули в херсонську тюрму, а після того заслали на три роки в місто Холмогори Архангельської губернії. Повернувшись наприкінці 1909 року на Криворіжжя, молодий революціонер через деякий час почав працювати на руднику Калачевського. Багато зробив він для зміцнення партійної організації, встановив і підтримував зв'язок з газетою «Правда».

На початку першої імперіалістичної війни В. А. Валявко переїхав до Катеринослава, працював заступником голови лікарняної каси Брянського заводу. Через переслідування поліції весною наступного року виїхав у

Маріуполь. Але з тієї ж причини у жовтні повернувся до Катеринослава. Досвідчений більшовик став одним з керівників Брянської районної партійної організації. У квітні 1916 року він був заарештований і засланий в Іркутську губернію.

Повернувшись після Лютневої революції до Катеринослава, В. А. Валявко був обраний членом міського комітету РСДРП(б), депутатом Ради, гласним Міської думи. За дорученням Катеринославського комітету він не раз приїжджав до Кривого Рога, брав діяльну участь у збройному повстанні 9 січня 1918 року, після якого очолював ревком і військовий комісаріат Кривого Рога. У складі 1-го Криворізького революційного полку він боровся проти австро-німецьких загарбників, брав участь в обороні Царицина. В 1919 році Василь Антонович працює в органах Надзвичайної комісії в Катеринославі, на Волині, в Костромі.

Після громадянської війни В. А. Валявко — голова Олександрійського, потім Чигиринського повітових виконкомів Рад, голова Кременчуцького губраднаргоспу. В 1926 році він працював у торгпредстві СРСР у Німеччині. В 1927—1928 роках, повернувшись на радянську роботу, був головою Маріупольського окрвиконкому. У цей же час він був членом ЦК і ЦКК КП(б)У.

На честь В. А. Валявка одна з шахт і робітниче селище названі його іменем. У Центрально-Міському районі міста йому встановлено пам'ятник.

ВЕСНІК ЯКІВ ІЛЛІЧ

(1894—1937)

До приїзду в Кривий Ріг за плечима Я. І. Весніка довгий життєвий шлях. Народився він у Мінську. Там же провів дитинство і юність, розпочав трудову діяльність. Під час імперіалістичної війни, після поранення демобілізувавшись з армії, почав працювати слюсарем у Петрограді, познайомився з М. І. Калініним і пройшов у нього першу революційну школу.

Я. І. Веснік — активний учасник Великої Жовтневої соціалістичної революції в Петрограді. Він був членом Виборзької районної Ради, одним з організаторів Червоної гвардії. Восени 1917 року вступив до лав ленин-

ської партії. Після Великого Жовтня брав участь в організації Червоної Армії, займав у ній керівні посади.

Після закінчення громадянської війни Яків Ілліч залишився в армії. У 1924 році був призначений начальником Військово-будівельного управління Червоної Армії. Незабаром, враховуючи набутий ним організаторський досвід, партія направила його на відбудову затоплених рудників на Алтаї. Після цього Я. І. Веснік був начальником будівництва Магнітогорського і Кузнецького комбінатів.

У 1931 році Я. І. Веснік приїхав до Кривого Рога, очолив будівництво металургійного заводу і був його першим директором. З усією повнотою тут розкрився його талант господарського і партійного працівника. За заслуги перед державою і народом він був у 1935 році нагороджений орденом Леніна.

На честь першого директора на приміщенні заводоуправління встановлено меморіальну дошку.

ГЕРУЦЬКИЙ ПЕТРО ВІКТОРОВИЧ

(1889—1943)

Народився він у Вітебську, в сім'ї робітника. З 12 років став працювати на будівництві залізничного мосту, пізніше — учнем слюсаря в паровозному депо. В 1908 році переїхав до Кривого Рога, працював на Інгулецькому руднику. Тут у 1914 році був призваний в армію і відправлений на фронт. У 1917 році, демобілізувавшись, повернувся до Кривого Рога, активно включився в роботу більшовицької організації. Він брав активну участь у підготовці і проведенні 9 січня збройного повстання проти Центральної ради, роззброював петлюрівців. У січні, коли після перевиборів Криворізька Рада робітничих, селянських і солдатських депутатів стала більшовицькою, він був обраний її головою.

МОНАСТІРСЬКИЙ МУСІЙ СОЛОМОНОВИЧ

(1879—1919)

Народився Мусій Соломонович у Могилівській губернії в сім'ї робітника. З 14 років почав працювати учнем слюсаря. В 1899 році переїхав до Катеринослава, по-

знайомився з соціал-демократами. На початку 1900 року був прийнятий слюсарем у паровозне депо станції Довгинцеве. Встановивши зв'язок з передовими робітниками, молодий слюсар став вести серед них політичну агітацію і згуртував групу однодумців. У кінці 1902 — на початку 1903 років вони утворили соціал-демократичний гурток. Керуючи ним, М. С. Монастирський встановив зв'язок з іскровським Катеринославським комітетом РСДРП, розгорнув агітацію серед робітників. У червні 1905 року він був одним з організаторів страйку солідарності залізничників Довгинцевого з моряками «Потьомкіна». Звільнений після цього з роботи, не припинив революційної діяльності. У жовтні і грудні 1905 року він — один з керівників загальних політичних страйків на Криворіжжі. Залізничники Довгинцевого обрали його членом Бойового страйкового комітету.

Після придушення страйку М. С. Монастирський уник арешту, але заочно був засуджений до каторжних робіт і змушений був на довгі роки перейти в підпілля. Лютнева революція застала його в селі Саксагані. Тут він брав участь у боротьбі за владу Рад.

Під час громадянської війни партія доручила йому роботу в тилу ворога. В листопаді 1919 року він був заарештований денікінцями на станції Верхівцеве і розстріляний у Верхньодніпровську.

ПАВЛОВ ІВАН УЛЯНОВИЧ

(1893—1936)

Народився І. У. Павлов у приміському селі Андріївці. У великій сім'ї, де було дев'ятеро дітей, Іван був старшим. Батько послав його вчитись не лише до початкової школи, а й до Криворізького сільськогосподарського училища, бо хотів, щоб син став агрономом і допомагав сім'ї. А сина вабило небо. Вабило з того часу, коли в 1913 році, блукаючи степом, він вперше побачив дивовижного птаха-літака.

На початку війни його призвали до армії. Наполегливий юнак домогся здійснення своєї мрії: його зарахували до Гатчинської військово-авіаційної школи, а потім послали на навчання у Францію. Закінчивши там школу пілотів-винищувачів, він у 1917 році повернувся до Росії,

брав участь у бойових діях на Північно-Західному фронті.

Радісно зустрів І. У. Павлов Велику Жовтневу соціалістичну революцію. Вступивши в кінці 1917 року до лав більшовицької партії, він віддав свої знання і сили створенню молодого авіації Країни Рад. У 1918 році на Східному фронті, під Казанню, він створив бойову авіагрупу і командував нею в боях з білогвардійцями. У 1919—1920 роках командував на Південному і Південно-Західному фронтах авіацією 8-ї і 13-ї армій. Був нагороджений трьома орденами Червоного Прапора.

Після громадянської війни І. У. Павлов закінчив військову академію імені Фрунзе, потім перебував на вищих командних посадах в Червоній Армії. Він очолював авіацію Північнокавказького, Київського і Московського воєнних округів, був інспектором Військово-Повітряних Сил РСЧА. І. У. Павлов мав військове звання командарма. Багато зробив він для навчання авіаційних кадрів. Його соратники та учні хоробро і мужньо боронили небо Батьківщини у Велику Вітчизняну війну.

...На високім березі Інгульця, там, де колись босонігим бігав майбутній авіатор, шумить великий парк рудоремонтного заводу. Він носить ім'я нашого славного земляка.

СИВОЛАП ПОЛІКАРП ПИЛИПОВИЧ

(1894—1942)

Той, кого старі друзі й досі тепло і ласкаво називають Поліком, народився в сім'ї криворізького робітника. Ще підлітком він почав працювати на рудниках Інгулецькому та Карпаса і Ковалевського. Політичне безправ'я пролетаріату і жорстока експлуатація капіталістів штовхали молодого робітника на боротьбу. Спочатку він вступив до об'єднаної соціал-демократичної групи, яка існувала в місті. Та обурений опортунізмом її керівників, він познайомився з більшовиком В. П. Чередниченком і під його впливом активно включився в організацію страйків, у боротьбу проти царизму і війни.

24 квітня 1917 року він офіційно вступив до лав більшовицької партії. Швидко П. П. Сиволап проявив себе талановитим оратором і організатором мас. Багато сил він віддав створенню і озброєнню загонів Червоної

гвардії. В липні робітники обрали його членом Криворізької Ради. Більшовики довірили йому керівництво партійною організацією, ввівши до складу Криворізького міськкому РСДРП(б).

П. П. Сиволап брав активну участь у підготовці і проведенні збройного повстання за владу Рад на Криворіжжі. Після перемоги повстанців він став членом ревкому, а потім — членом виконкому новообраної, більшовицької за складом, Криворізької Ради. В березні 1918 року Полікарп Пилипович — делегат II Всеукраїнського з'їзду Рад, що відбувся в Катеринославі. На з'їзді його обрали в члени ВУЦВКу Рад. У березні-квітні зі зброєю в руках П. П. Сиволап боровся проти австро-німецьких загарбників, разом з загонами криворізьких червоногвардійців відступав на Дон, де був поранений.

У липні 1918 року П. П. Сиволап представляв криворізьких більшовиків на установчому I з'їзді Комуністичної партії України. За рішенням ЦК партії був направлений на Україну для підпільної роботи, командував партизанськими загонами в Новомосковському повіті Катеринославської губернії. На II повітовому з'їзді Рад у квітні 1919 року був обраний головою Криворізького повітового виконкому Рад. У 1919—1920 роках займав посаду військового комісара в частинах Червоної Армії. З остаточною перемогою Радянської влади в Кривому Розі деякий час був головою ревкому. В березні 1920 року його вдруге обрано головою повітового виконкому Рад. У серпні цього ж року з'їзд Рад у Катеринославі обрав його до складу губвиконкому Рад, де він очолював відділ управління.

З середини 1920 року П. П. Сиволап перебував на радянській роботі в Катеринославі, на Уралі, в 1921 році був головою Джанкойського і Ялтинського ревкомів у Криму, в 1921—1923 роках працював уповноваженим Народного комісаріату робітничо-селянської інспекції України в Катеринославській губернії. В 1923—1924 роках, перебуваючи на посаді керуючого Південно-Рудним трестом, він багато уваги приділяв відбудові рудників Кривбасу. В 1924—1927 роках П. П. Сиволап очолював Одеський губраднаргосп, потім — Миколаївський окружний виконком Рад. У 1927 році партія довірила йому посаду першого заступника наркома фінансів УРСР. В 30-і роки він перебував на відповідальній ро-

брав участь у бойових діях на Північно-Західному фронті.

Радісно зустрів І. У. Павлов Велику Жовтневу соціалістичну революцію. Вступивши в кінці 1917 року до лав більшовицької партії, він віддав свої знання і сили створенню молодого авіації Країни Рад. У 1918 році на Східному фронті, під Казанню, він створив бойову авіагрупу і командував нею в боях з білогвардійцями. У 1919—1920 роках командував на Південному і Південно-Західному фронтах авіацією 8-ї і 13-ї армій. Був нагороджений трьома орденами Червоного Прапора.

Після громадянської війни І. У. Павлов закінчив військову академію імені Фрунзе, потім перебував на вищих командних посадах в Червоній Армії. Він очолював авіацію Північнокавказького, Київського і Московського воєнних округів, був інспектором Військово-Повітряних Сил РСЧА. І. У. Павлов мав військове звання командарма. Багато зробив він для навчання авіаційних кадрів. Його соратники та учні хоробро і мужньо боронили небо Батьківщини у Велику Вітчизняну війну.

...На високім березі Інгульця, там, де колись босонігим бігав майбутній авіатор, шумить великий парк рудоремонтного заводу. Він носить ім'я нашого славного земляка.

СИВОЛАП ПОЛІКАРП ПИЛИПОВИЧ

(1894—1942)

Той, кого старі друзі й досі тепло і ласкаво називають Поліком, народився в сім'ї криворізького робітника. Ще підлітком він почав працювати на рудниках Інгулецькому та Карпаса і Ковалевського. Політичне безправ'я пролетаріату і жорстока експлуатація капіталістів штовхали молодого робітника на боротьбу. Спочатку він вступив до об'єднаної соціал-демократичної групи, яка існувала в місті. Та обурений опортунізмом її керівників, він познайомився з більшовиком В. П. Чередниченком і під його впливом активно включився в організацію страйків, у боротьбу проти царизму і війни.

24 квітня 1917 року він офіційно вступив до лав більшовицької партії. Швидко П. П. Сиволап проявив себе талановитим оратором і організатором мас. Багато сил він віддав створенню і озброєнню загонів Червоної

гвардії. В липні робітники обрали його членом Криворізької Ради. Більшовики довірили йому керівництво партійною організацією, ввівши до складу Криворізького міськкому РСДРП(б).

П. П. Сиволап брав активну участь у підготовці і проведенні збройного повстання за владу Рад на Криворіжжі. Після перемоги повстанців він став членом ревкому, а потім — членом виконкому новообраної, більшовицької за складом, Криворізької Ради. В березні 1918 року Полікарп Пилипович — делегат II Всеукраїнського з'їзду Рад, що відбувся в Катеринославі. На з'їзді його обрали в члени ВУЦВКУ Рад. У березні-квітні зі зброєю в руках П. П. Сиволап боровся проти австро-німецьких загарбників, разом з загонами криворізьких червоногвардійців відступав на Дон, де був поранений.

У липні 1918 року П. П. Сиволап представляв криворізьких більшовиків на установчому I з'їзді Комуністичної партії України. За рішенням ЦК партії був направлений на Україну для підпільної роботи, командував партизанськими загонами в Новомосковському повіті Катеринославської губернії. На II повітовому з'їзді Рад у квітні 1919 року був обраний головою Криворізького повітового виконкому Рад. У 1919—1920 роках займав посаду військового комісара в частинах Червоної Армії. З остаточною перемогою Радянської влади в Кривому Розі деякий час був головою ревкому. В березні 1920 року його вдруге обрано головою повітового виконкому Рад. У серпні цього ж року з'їзд Рад у Катеринославі обрав його до складу губвиконкому Рад, де він очолював відділ управління.

З середини 1920 року П. П. Сиволап перебував на радянській роботі в Катеринославі, на Уралі, в 1921 році був головою Джанкойського і Ялтинського ревкомів у Криму, в 1921—1923 роках працював уповноваженим Народного комісаріату робітничо-селянської інспекції України в Катеринославській губернії. В 1923—1924 роках, перебуваючи на посаді керуючого Південно-Рудним трестом, він багато уваги приділяв відбудові рудників Кривбасу. В 1924—1927 роках П. П. Сиволап очолював Одеський губраднаргосп, потім — Миколаївський окружний виконком Рад. У 1927 році партія довірила йому посаду першого заступника наркома фінансів УРСР. В 30-і роки він перебував на відповідальній ро-